

ab urbe lapide, quod nullo magis proprio vocabulo dixerimus, præ eius amplitudine, multisque atque diversis eiusdem visis, quam subterranea Civitatem: quippe quod ipsius ingressu primaria via cæteris amplior pateat, que hinc inde vias diversas habeat, easdemque frequentes, quarum sum in diversis viculis dividuntur, & angustiores rursus ut in Civitatibus, statim locis, vel foras quædam, ampliora sint spatia ad Conventus sacros agendas, eademque Sanctorum imaginibus exornata; nec desunt, licet nunc obstruata, ad lumen recipiendum desuper excisa foramina. Obstruuntur, cum in suis suburbis abditas se novit habere Civitates Christianorum tempore persecutionis, olim Colonias, modo autem sepulchris tantum referantur; & quod legebat in Chartis, vel videbat ex aliis Cœmeteriis aliqua solum ex parte reclusis, tunc plenius intellexit: Que enim de istis apud S. Hieronymum, vel Prudentium legatur, suis oculis intuenti vehementer admiranda spectantur. Sed de Cœmeteriis disturi sumus aliâ locupletius satis: hæc modo occasione Induciarum latebrarum, que ad insultus & impetus Romanorum vitandos ab illis instructa fuerunt; quem admodum & à Christianis Romæ, aliisque in regionibus, ubi loci natura concederet, ad favorem Gentilium evitandum, eiusmodi sunt loca composita. Hæcenus Baron.

Inde etiam cecinit Prudentius nosse in Hymno 11. de Passione S. Hippolyti Martyris, de cœmeterio Cytiacæ in agro Verano posito, his versibus:

*Haud procul extremo culta ad pomeria vallo,
Mors latebrose Cryptæ latec foveis.
Hinc in occultum gradibus via pronare flexis,
Ire per anfractus luce latec docet.
Primas namque fores summo tenuis intrat hiatus,
Illustratque dies limina vestibuli.
Inde ubi progressu facili negrescere visa est
Nox obscura loci per specus ambiguum;
Occurrunt castis immensa foramina testis,
Que iacent claros antra super radios:
Quamlibet accipites taxant hinc inde recessus,
Arctæ sub umbrastris atriæ porticibus:
Attamen excelsi subter cava viscera montis,
Crebra terebrato fornice lux penetrat:
Sic datur absentes per subterranea Solis
Cernere fulgorem, luminibusque frui:
Et inferius de frequentia illuc accedentium tunc ad
Corpus Sancti Hippolyti ibi positum, de quo agit, hæc addit:*

*Mane salutatum concurrunt; omnis aderat,
Pubes, eunt, redeunt, solis ad usque obitum.*

88 Quæ omnia reperies etiam apud Baron. *dist. Anno 226. num. 11.* Quibus adde Onuphrium Panvinum in *tract. de ritibus sepelien. mort.* citatum, ubi probat pluribus fundamentis in cœmeteriis fabricas materiales fuisse sacrorum mysteriorum usibus extractas. Et de eodem vide Martium Itala *d. cap. 4. §. 7. num. 16.* Roman. *d. cap. 4.* & latissime Bossium in *Roma subterranea*, pluribus in locis que invenies in verbo *Cœmeteria*, ubi omnia variis imaginibus depicta reperies.

Huiusmodi verò morem sepeliendi Christianos maxima sanctipræcipue pollentes in his cœmeteriis, originem fuisse à Romanis, nemini dubium videri debet, qui viros prestantes & maxime de Republica benemeritos in foro sepeliabant; teste Alex. ab Alex. *lib. 6. diurnum genial. cap. 14.* ibi: *Postea lege 12. Tabularum, ne intra urbem sepelire liceret, probe cautum fuit: itaque in agris quique suis sepulchra & loculos in quibus cineres suorum conderent, habere. Cineres tamen illorum qui triumphassent, aut Imperatorum, summorumque Ducum, qui Rempublicam auxissent, virginumque Vestalium in urbem ferri, & in foro condici licebat. Primumque Traianum Augustum sepulchrum in foro meruisse accepimus: quod & posteris deinceps datum est.* Et de huiusmodi consuetudine extat etiam eruditissimi Amatei *locus lib. 1. observat. cap. 6. numer. 10.* ubi observat quod sepulchra seu monumenta in subterraneis locis edificabantur.

62 In illis verò cœmeteriis Christiani primitivi Parentes nostri conveniebant frequenter orationis causa, ibique

Sacra faciebant, Verbum Dei audiebant, sacraque Communionem reficiebantur, & omnia alia Divina, quæ hodie in nostris Templis patet, & magna cum devotione faciebant, ibi libros sacros legebant, hymnos pro mortuis decantabant, ibi Episcopi Synodos congregabant, Sacramenta administrabant, & Verbum Dei predicabant, ut probat S. Clemens Papa in *Constit. lib. 6. cap. 29.* & pluribus auctoritatibus Onuphii Panvini de *ritibus sepelien. mort.* *cap. 11. post princ.* Lauren. Beyerlinch in *Theatro vite humane, verbo Cœmeterium*, pag. 289. *lit. G.* Anton. Bossius in *tract. de Roma subterranea, lib. 1. cap. 1. vers. Li. semmi Pontifici*: tradit Barb. *dist. voto 103. num. 7.* Steph. Duran. de *ritibus Eccl. lib. 1. cap. 23. num. 3.* late Marius Itala de *Inmun. Eccl. d. lib. 1. cap. 4. §. 7. num. 16.*

Ex quibus cœmeterium pro Oratorio usurpatum apud Cassiod. *lib. 5. Hist. Trip. cap. 3.* omnia in honorem sanctorum Martyrum ibi quiescentium fiebant, ideo enim ibi Aras erigebantur, ibique sacrificabant, ut corpora venerarentur Sanctorum: de quo vide Thomam Bozzium de *signis Eccl. lib. 15. cap. 16. fig. 71. post med.* ubi notat ideò poni Martyres sub Altari, iuxta quod Joannes Apost. in *Apocalypsi* testatur, dum scribit: *Vidi sub Altare Dei animas interfectorum clamantium: Vindica sanguinem nostrum Deus noster, quam etiam rationem reulit Bellarm. Controv. tom. 2. de Reliq. Sanctor. lib. 2. cap. 3. vers. octavo probatur: Lott. de reb. benef. lib. 1. quest. 30. nu. 19.* atque ideò si aliquid Altare reperitur, in quo non extet Corpus Martyris, vel saltem aliqua pars Reliquiarum ipsius, illud profusè demoliri mandavit Concil. Africanum relatum in *cap. Placuit, de Consec. dist. 1.* & auctoritate Bellarmini in *Controv. tom. 2. de Reliq. Sanctor. dist. lib. 2. cap. 3. vers. ex Africano, & Azor. Instit. moral. tom. 1. lib. 10. cap. 27. quest. 8.* tradit Lotter. *supra num. 8.*

Ex quo fiebat, quod quotiescumque Imperatores nomen Christianum delere procurabant edictis publicis, eos à cœmeteriis arcebant: ut Beyerlinch *supra*, & Barb. *num. 12.* lato prosequuntur Calamo, & Durantus *d. cap. 23. num. 3.* Eusebius *lib. 3. cap. 13. & lib. 7. cap. 11.* & *lib. 9. cap. 2.* Postmodum verò Gallienus Imperator, pacem Ecclesiæ reddens, liberam concessit Episcopis facultatem ad eundem cœmeteria, donec tandem pace & plenatranquillitate Ecclesiæ fruente, sacra cœmeteria à Fidelibus liberè frequentari ceperunt, & in maxima fuerunt habita, ut patet, veneratione; teste D. Hier. in *Execub. cap. 40.* Baron. *dist. Anno 226.* Barbol. *dist. voto 103. num. 16.*

Liquet ergo ex dictis, cœmeteria, quæ intra urbem constructa fuerunt, initium habuisse rebus Ecclesiæ pacatis, quando liberum fuit Episcopis de rebus Religionis publicè tractare, & pro arbitratu disponere; tunc enim distinguuntur cœmeteria ab Ecclesiis, *cap. 1. de Consec. Eccl. cap. Si Civitas, de sent. excom.* Steph. Durantus de *rit. Eccl. cap. 23. num. 4.* Ludov. Correa in *repe. text. in c. Inter alia, de immun. Eccl. par. 1. num. 11.* Spond. de *Cœmet. sac. lib. 1. par. 3. cap. 13. num. 6.* omnino videndus Barb. *d. voto 103. num. 26.* & ita credo post tempora Magni Constantini Imperatoris, qui mundatus à Leptra à S. Silvestro Papa, liberam facultatem construendi Ecclesiis concessit, Anno 312. ut expressè docet Marius Itala *dist. §. 7. num. 16.* qui *num. 18.* ex Hier. Roman. *par. 1. de las Republicas Christianas, lib. 4. cap. 4. vers. algunos han dicho*: *fol. 219. col. 3.* notat à principio cœmeteria constructa fuisse extra populi habitationem; Ecclesiæ verò in locis inhabitatis: Postmodum verò introducuntur fuisse, ut ipsis Ecclesiis cœmeteria conjungerentur, ubi notat cœmeteria prope Ecclesiis fabricata fuisse, ut ab eis distinguerentur, cum non defuerint detractores Christianæ pietatis, qui cœmeteria sufficere, & Ecclesiis superfluas esse impii blasphemarent, cum à principio Ecclesiæ intra urbem cœmeteria verò extra eam edificarentur, quæ postea prope Ecclesiis ponebantur, ut omnino distincta esse apparerent: ut notavit Roman. *disto tract. de las Republicas* *lib. 4. cap. 4.*

Hoc autem tempore studia fidelium in adendum cœmeteriis cessarunt, postquam ea quæ ibi sita erant Corpora San-

Sanctorum Martyrum, in diversis Ecclesiis honorificentius sepulta fuerunt, ex ratione adducta *supra num. 68.* Unde accidit ut sicut Majorum Consuetudine in istis Cœmeteriis, licet non in istis sepulchris aliorum sepeliebantur Christianorum corpora, sic translatis jam Sanctorum Reliquiis ad Ecclesiis intra urbem fabricatas, in istis dem aliorum corpora ceperunt sepeliri: ut auctor est Card. Baron. *d. Anno 226. num. ultimo.*

66 Antiquitas enim, hoc est statim ac Ecclesiæ publicè constructi ceperunt, nisi certa corpora intra Ecclesiam sepeliri non poterant, de Jure Civili est text. in *l. nemo, la segunda, c. de sacros. Eccl. de Jure verò canonico extat expressè dispositio text. in c. nullus mortuus, 12. q. 1. c. precipiendum, 13. q. 2. de quibus aliqua diximus c. 5. ex n. 316. sup. Unde locus in quo sepeliebantur, Atrium erat, & hoc idem quod cœmeterium significabat, *d. c. precipiendum, §. Prohibendum est, 13. q. 2.* Mar. Itala de *Inmun. Eccl. lib. 1. c. 4. §. 7. num. 2.* sed de hoc vide *quæ supra diximus, & d. c. 5. ex num. 316.**

78 Cujus prohibitionis varias reddunt rationes Doctores. Prima, Nam sicut Christiani per fidem conjuncti sunt Deo, ita ratio postulat quod eorum sepulchra in cœmeteriis que vult propinquiora Ecclesiis, & domibus Dei collocentur. Secunda, ut venientes ad Ecclesiam, videntes cœmeteria pro Christianis ibi quiescentibus preces ad Deum effundant. Tertia, que ferè eadem est ac Secunda, ut sanctos Titulares ipsius Ecclesiæ, & cæteros quorum Reliquiis insignitur, Patronos habeant defuncti per preces viventium. Quarta, quia Diaboli non sicut caudent accedere & infestare cœmeteria sicut alia loca: quæ cœmeteria defuncto Mortuorum appellantur: que omnia summam reperiantur in

80 Jure Hispano in *l. 2. tit. 13. p. 1.* ubi Greg. Lopez; circa quod vide Card. Turrecrem. in *cap. precipiendum, 13. quest. 2.* Mortuorum enim cadavera à spiritibus immundis immiseri, & circumstantibus terrorem incurere, apud probatos Auctores constat. Quare Demones in sepulchris habitata facta refert Pagina *Matth. 8.* atque adeò instituta fuerunt cœmeteria, ut per benedictiones illi terribili spiritus procul pellantur, ut infra dicemus, & tradit Petrus Gregorius *d. cap. 33. num. 16.* Abbas in *Rub. de sepult. Joani. Selva de benef. 1. p. q. 5. num. 53. vers. Quantum requisitum, ubi omnes has rationes latius expendit.*

83 Insuper etiam (& est Quinta ratio construendi cœmeteria) sepeliuntur cadavera in cœmeteriis, quia sepultura Ecclesiastica adinventæ sunt, ut animæ fiant participes suffragiorum que in Ecclesiis fiunt, *cap. 3.* ubi Glof. verbo *frequentius, de sepult. cap. cum gravia, 13. quest. 5.* Item & Sexta ratio; quia unitas sepulture conjunctionem denotat animorum, ac mutuum benevolentiam & affinitatem: *c. 3. de sepult. c. 2. & 3. 13. q. 2.* Anton. Riccius de *lore personarum extragremium Ecclesiæ consuetudin. lib. 4. cap. 60. num. 15. & 16.* quare cum Ecclesiastica sepultura adinventæ sit ut animæ fiant participes suffragiorum que in Ecclesiis fiunt, *d. c. 3.* ubi Glof. verbo *frequentius, de sepult. c. cum gravia, 13. q. 2.* Riccius *lib. 4. tract. de Jure personarum extra Eccles. grem. existen. lib. 4. cap. 59. num. 15.* Suarez *tom. 5. disp. 12. sect. 4. num. 2.* in fine, ideò secundum S. Thomam in *4. sen. dist. 45. qu. 2. ad 3.* sepultura in prodesse mortuo dicendum est, non ex opere operato, sed magis ut opere operantis, dum scilicet vel tumulans, vel tumulatus patrociniò alcius Sancti se commendavit, & ibi fervientes eundem Deo suis precibus commendat: cui adde August. in *lib. de cura pro mortuis agenda, ubi idem profequitur.*

87 Tanta erat Veterum religio, ut indignum putarent corpus cuiuslibet intra Ecclesiam sepeliri; in quam sententiam extant Triburien. Nanceten. & Varen. Synodi decreta. Quibus adde Turrecrem. in *can. quibus, can. precipiendum, can. nullus, 13. q. 2.* Ad idem etiam videndum Conc. Alifiodorensis *can. 12. & 14.* Bracharense *1. can. 36.* Arelaten. *4. can. 27.* Mogunt. *1. can. 51.* & aliis pluribus relatis videndus quoque Cæsp. in *summa Ecclesiastica discipline, verbo sepultura, in princ. & Barb. in Collect. ad text. in l. nemo Apollinarum, Cod. de sacros. Eccl. lib. 2. & de Jure Eccl. univ. lib. 2. cap. 3. num. 27.* Suarez de *Religion. tom. 1. lib. 3. cap. 8. num. 8.* Cujus rationem reddens Guiliel. Duran. *tract. de modo celebrandi Conc. Genr. 3. part. tit. 11.* sic scribit:

Francisco de Eccl. Cathed.

*Sic firmissimum hoc privilegium usque nunc retinet Gallia Civitatis, ut nullo modo intra ambitum murorum Civitatis, cuiuslibet defuncti corpus sit humanum, quanto magis venerabilium Martyrum debet reverentia observari. Quæ verba desumpta fuerunt ex *dist. Conc. Brachar. 1. can. 36.* de qua consuetudine testantur S. Joan. Chrysof. & alii apud Steph. Duran. de *rit. Eccl. cap. 23. num. 5. & 6.* Circa quæ adest 89 insignis testimonium Pipini Caroli magni Patris, qui absolute D. Zenonis Templo in Civitate Verona duo veluti premia à Richerio ejusdem tunc temporis Civitatis Episcopo poposcit, unum videlicet, ut aliquam particulam Reliquiarum ipsius Sancti ei concederet: alterum, ut in eodem Templo sepeliri permitteret; hoc autem ultimum negavit Episcopus, cui abnegationi non repugnavit Clarissimus ac Potentissimus Rex, quamquam non alienum à pietate & iustitia petere videri potuisset, propter eadem suis adificatam sumptibus: Igitur loculum elegit in proximo cœmeterio, ubi vetustissima usque hodie literarum monumenta testantur, quamvis non integra: de ejus fide videndus sepè citatus Lauren. Bel. in *dist. can. nullus mortuus, 2. p. num. fin.* Et de pluribus aliis Imperatoribus, qui propter Ecclesiæ reverentiam, extra eam sepeliri sua corpora in cœmeterio mandarunt, videndus Steph. Duran. de *rit. Eccl. cap. 23. num. 6.* & alii apud Barbol. *disto voto 103. num. 30.**

Ex quibus maximus efferuntur laudibus Constantino 92 litani Reges & Imperatores, qui magni pendebant corpora eorum, non prope Apostolos, sed extra Ecclesiarum vestibula sepeliri, ut de Constantino Magno, qui dum pro foribus Piscatoris corpus suum sepultura mandari poposcit, quasi Janitor Piscatoris fieri voluit: ut referunt S. Joan. Chryf. *hom. 66. ad Populum Antiochenum tom. 4.* à quo sumptere *dist. cap. 23. num. 6.* Laur. Belis *d. 2. par. num. 38.* ingenti enim honore se affici putavit, si in Piscatoris vestibulo sepeliretur: ut notavit Antonius Riccius *loc. citat. Eccl. dist. lib. 1. cap. 22. num. 1.* quibus adde Barbol. de *offic. & potest. Paroc. cap. 26. num. 6. & seq. & de univ. Jur. Eccl. lib. 2. cap. 10. num. 6. & seq.* Et de ipsis, & aliis Imperatoribus. Anton. Bossius in *Roma subterranea lib. 7. cap. 7.* Henric. Spondan. de *Cœmet. Sac. lib. 1. par. 3. cap. 14. num. 5.* Barbol. *d. voto 103. num. 29.* & in *Collect. ad text. in l. Nemo Apollinarum, num. 2.* Cod. de sacros. Eccl. Que reperit pro more de *Jure Eccl. univ. lib. 2. cap. 16. num. 6.* Ex quibus male judicantur Greg. Lopez in *l. 1. tit. 1. par. 1.* & Villalob. in *summa, 1. p. tract. 31. num. 4. diff. 1.* Antiquius Reges & Reginas in Ecclesiis sepeliri potuisse: per text. in *l. 1. tit. 1. par. 1.* Quem ego intelligo non de tempore prohibitionis antiquæ, sed de progressu temporis, quando ceperunt fideles in Ecclesiis sepeliri: ab eo enim tempore, ideò post Constantini Magni mortem Imperatores & Christiani Constantinopolitani sepeliebantur in Ecclesiis, ut ex Sozomeno *lib. 2. historia, c. ultim. ad finem,* observat Riccius *d. cap. 22. num. 2.*

Indignum enim & indecorum valde putabant, quod in 93 eo loco ubi divina celebrantur officia, Deusque assidue colitur, humanentur cadavera: ita Cenedo *d. Collect. 46. ad Decret. n. 1. in princ.* Cujus prohibitionis ratio desumitur ex *Apoc. 11.* ubi sic habetur: *Datus est mihi caliculus virgæ, & dictum est mihi: Surge & metire Templum Dei, & Altare, & adorantes in eo. Atrium verò quod est foris Templum eice foras, & ne metiaris illud: quoniam datum est Gentibus: idem enim creditur datum esse Gentibus Atrium, ut 96 ibi, non autem in Templo sepulchra fierent, ut facer Valfensis Conventus expressè constituit in *c. precipiendum, §. prohibendum, 13. q. 2.* ad idem Laur. Bel. in *d. can. nullus mortuus, 2. p. n. 22.* Hinc erat quod sicut Centurio *Matth. 8.* plenus fide & reverentia erga Christum Dominum respondit: *Dominus non sum dignus intrare sub tellum meum.* Sic Christiani, cum in cœmeterio sepeliebantur, quasi dicebant; *non sumus digni intrare domum Dei, quæ est Ecclesia, sepeliri: sicuti probavimus in cap. 15. de nominibus Ecclesiæ Cathedrales:* ideoque hic in cœmeterio sepeliumur quod 97 est domus nostra, *dist. l. 4. ff. de sepult. violat.* videndus Laur. Belis *ubi supra d. 2. par. num. 23.* cujus reverentia rationem reddidit Hieronymus Quirinus nobilis Venetus, qui*

dum: quod idem probat. *ad hoc, de privi.* ubi DD. communiter. Nam illud verbum *Procul*, vigorem ac severitatem Juris præcipiens juxta phrasim Latinam, potius quam materialitatem soni significat: ut notatur *Glof. in Clem. 1. verb. Cœmeteriis, de sepult.* Suarez d. num. 7. idque consentaneum rationi videtur: cum rigor & poena privationem Ecclesiasticæ sepulture respiciat, distantia verò, cum extra locum sacrum cadaver sepelitur, nihil ponit in re.

152 Ex quibus Suarez & Ricciulus proximè citati: existimantur, quod si Cœmeterio aliqua pars addatur, quæ sine Episcopi deputatione sit benedictio sit, tanquam profana censetur, sicut quilibet alius vulgaris locus: quod non admitterem nisi cum limitatione quam tradit Suarez; nisi fortasse communi consuetudine illa pars ita esset recepta ut profana haberetur; secus si factis ipsis, aut sepulture fidelium esset applicata, ut totum illud per modum unius censeretur; quinimò ex sola deputatione Episcopi, vel ex eo quod fidelium corpora sepeliantur, res efficitur sacra: & veneratione digna: idem Suarez *sup. n. 6.* & Ricciulus *n. 26. ubi n. 27.* idem procedere ex sola populi consuetudine, etiam si non consistat de speciali auctoritate vel approbatione Episcopi. Sed de hoc *in fine hujus capituli* latius agemus.

154 Nec hujus Ecclesiasticæ sepulture prohibitionem parvipendas Christiane, memor suspensæ & admittendæ miraculi: quod petterefactus Ecclesiam matrem recognoscens, & ejus præceptis obedire dices, quod ex Radero *p. 1. vridarius Sautorum*, novissimè refert Bonifacius Constantinus & Societate Jesu in *Epitome Historie S. S. Angelorum, 3. seculo, c. 10. vers. ad hoc tempus, fol. mibi 168.* cujus verba apponere volui, quæ talia sunt: *Ad hoc tempora refero quod nesciam quando contrigerit nisi primis Ecclesia Christiana seculis, quodque Raderus habet; Monachum quendam post aliquot annos in Sædiana solitudine sanctissime altus, anathemate fuisse percussum à Seniore, cuius se ferula sine iusta causa subacebat; illumque eo contempto anathemate Alexandriam venisse, ibique gravissimos cruciatus & mortem perpeffum, quia dicit sacrificare, constanter obnueret: mirum dictu! conditum eius corpus intra Sacrarium efferebatur extra sacrum adem, cum Catechumeni dimittebantur; & referrebat re sacra peracta: causamque exposcenti à Deo cuidam sancto Angelo adfuit, qui clarè docuit illum quidem laureola donatum Martyrii, sed intra Sacrarium nequaquam quieturum sacrificii tempore dum anathematis vinculo teneretur. Et vero absolutus ab eo qui vincerat, non est amplius visus à Sacrarario excedere.*

155 Cujus admiranda rei veritas resolutionem alterius questionis nobis fuppeditat, quam Communis Doctorum doceret assententium corpora eorum, qui censura irretiti decederunt, in loco sacro nequaquam esse sepelienda, etiam si cum signis Contritionis obierint, quousque absoluti fuerint: juxta dispositionem *text. in c. à nobis, de sent. excom. ubi DD. Suar. d. sec. 4. n. 3. Ricciulus d. c. 60. n. 18.* Nec privilegatos eos ad Ecclesiasticam posse admittere sepulturam in Cœmeteriis, aliove loco sacro, sed eos debere abicere; aliàs Episcopus compellere debet rigore Jucis: *ex text. in c. ad hoc 5. de privi.* ea ratione quia quibus visis non communicamus, nec mortuis communicare debemus: *c. sacris, de sepult. d. c. ad hoc, in c. 1. cum seq. 2. q. 2.* quia sicut cadavera punitorum, qui in Insulam deportantur, non possunt in Civitatem transferri: *l. 2. ff. de Cadav. puni.* ita Excommunicati: de quo vide latè Barbof. *in collect. ad text. in d. c. ad hoc n. 1. & 2.* Nec parva est poena hæc privationis Ecclesiasticæ sepulture, quandoquidem homines veluti Canes sepeliuntur, profana enim sepulture, Canine nunciantur ab Aretino *in l. 2. C. de sacrof. Eccl. Laur. Bel. in d. can. nullus mortuus, 1. q. 2. par. 2. num. 39. & 2. par. num. 43.* Unde sepeliri in Ecclesia, præmium esse virtutis dixit idem Laur. Bel. *1. p. num. 10.* qui etiam *2. p. num. 4.* ostendit quam naturaliter homines appetant quod suis corporibus decens tribuatur sepultura: cujus privatio, poena gravissima semper reputata fuit; quandoquidem Deus; *Reg. 14. 11.* Jeroboam & suos, quia Idola coluerant, sepultura privavit: ibi; *Qui mortui fuerint de Jeroboam in Civitate, comedent eos canes: qui autem mortui fuerint in agro, vor-*

rabunt eos aves caeli. Infuper & Tezabel impiissima Regina à Canibus fuit dilaniata. Circa quæ vide Duran. *de rit. Eccl. d. cap. 23. usque in finem*, ubi de omnibus cæremoniis exequiarum latè disputat. Ex his respondetur ad Hostiensium *in d. cap. ad hoc: existimantem nullam excommunicationem incurri per humationem Excommunicati in loco sacro; cum prohibito solum sit de communione cum homine: ac proinde non comprehendere non viventem, cum homo mortuus non sit homo; ex conjunctione enim, anima cum corpore homo subsistit: c. in quadam, vers. sed ad versus, de celebratione Missar. Clem. 1. §. Porro, de sum. Trin. præcipue cum in mortuo non possit considerari vivens, præcipue per pudorem: de qua *in c. pia, de sent. excom. in 6. Quia respondetur propter culpam viventis posse continuative poenam post mortem prorogari: d. leg. 2. de Cadav. puni.* prout videmus in his qui in partes facti puniuntur, vel comburantur, vel bestis obiciuntur; de quibus *in l. Capitulis, famulos, ff. de penis;* Multo igitur magis in privatione sepulture; ad quam cum viventes jus non habeant, nec mortuos habere dicendum est: ut bene considerat Suarez *tom. 5. disp. 11. sec. 4. n. 2. ad finem, Barb. sup. num. 3.* Præcipue cum in Ecclesia sit talis potestas prohibendi vivos ne cum defunctis communicent: *c. si quis Episcopus, de heret. cap. sane 2. 24. qu. 2.* & ita Ecclesia mortuos absolvit: *c. à nobis 28. vers. nec obstat, de sent. excom.* non quod in eos Jurisdictionem exerceat, quæ videtur deficere respectu mortuorum, *d. c. à nobis 1.* fed quia, ea mediante vivis permittit pro eis orare, & omnem communicationem concedit, ut pluribus relatis optimè ratiocinatur Barbof. *nu. 5.* ubi notat per hanc privationem, Excommunicatum magis timere censuram. Quare Excommunicati, qui ante mortem non fuerunt absoluti, sed postea, sepeliri non possunt in loco sacro: ut post Suarez, & Sayrum observat Barb. *in Collect. ad text. in d. c. ad hoc, n. 12.* ubi *n. fin. disp. an absolutio præstita in foro interiori, proficiat pro foro externo? quam negativè resolvit.**

Verum quia diximus corpus defuncti censurati exhumandum esse, si in loco sacro fuerit sepultum, & procul ab Ecclesiastica sepultura projiciendum; scire oportet fupradictam doctrinam intelligendam esse, quando ab aliorum corporibus discerni potest, aliàs non expedit ut fidelium ossa permixta Excommunicati vel Interdicti ossibus extumulerent, *text. in d. c. cap. Sacris, ubi DD. Ricciulus ubi sup. num. 30.* Laur. Bel. *in d. can. nullus mortuus, 2. p. num. 25.* Barb. *in Collect. ad text. in d. c. ad hoc, de privi. num. 11.*

Verum quia corpora Excommunicatorum, vel Censuratorum non sunt exhumanda quando ab aliis discerni non possunt, operæ pretium est advertere in hoc casu, locum sacrum reconciliandum esse: ut advertit Suarez *disp. 13. sect. 4. num. 4. vers. Quid tamen si corpus: Ricciulus sup. n. num. 31.* ut eo modo quo possit sanctæ Ecclesiæ reverentiæ, & præceptis ipsius.

Hæc autem quæ de sepulturis Excommunicatorum dicta sunt, de ipsis vitandis intelligi debere certum est: per *extrav. ad evitanda Scandala: ut tenet Suarez dicta disput. 13. sect. 4. vers. Ex quo intulit: Ricciulus num. 47.* ubi *in d. capitulo* plura reperies circa modum absolvendæ cadaver tam quando est præsens quam casu quo sit absens. Atque idè Ecclesiastica sepultura quæ privatur fidelis à pari procedit tempore Interdicti in Cœmeterio, ut tradit pluribus Falcus *dict. cap. 17. num. 9.* Victorellus *in notis ad Possessionum, de offic. Curat. cap. 14.* Sed in hac sepultura Excommunicati datur parvas materia. Itaque si per paucum temporis spatium corpus in Ecclesia vel Cœmeterio fuerit tumulatum, & postea extrahatur, Ecclesia non indiget reconciliatione. Cujus rei rationem licet non reddat Victorellus, mihi tamen certissima hæc est, quandoquidem apud omnes Doctores constat Excommunicatum transeuntem per Ecclesiam ibique parum commorantem, nec peccare propter parvitatem materiae, nec Divina cessare tunc temporis debere: *ergo in vivo ubi major est irreverentia hoc procedit, cur ergo in mortuo contrarium? cum eodem modo violetur Cen-*

Censura per actum intrandi à vivo, quam per actum sepeliendi mortuum.

181 Ex eadem ratione corpora defunctorum ex parte anteriori Ecclesiæ sepeliri consueverunt: nam Cœmeteria, quæ Templis ipsis adherent, sunt velut Ecclesiarum atria: ita Barbof. *d. voto 163. n. 1.*

182 Licet antè hanc sepeliendi aliquem intra Ecclesiam, Episcopi aliisque personis insignibus deseri cepit, *cap. Nullus, 13. q. 2.* ubi DD. juxta commune intellectum, de quo latè videndus Laur. Bel. *in repet. textus illius per totum, Barbof. cum pluribus de univ. Jur. Eccl. d. lib. 2. cap. 10. num. 8. & 10. & d. voto 103. n. 31.* Pena dec. 154. per totam: quem honorem etiam pro modo suo Gentiles observabant: quandoquidem Tull. *2. de leg. ait: Tributum fuisse virtutis causa Publicæ & Tiberio ut in Civitate sepelirentur.* Quod & Fabricius Valerius concessum fuisse testatur Plutarchus. Et de aliis vide Laur. Bel. *in d. c. nullus mortuus, in prim. d. 10. cum seqq.* ubi plura videbis exempla, & innuera tradit Alex. ab Alex. *lib. 3. dier. Genial. cap. 2.* ubi Tiraguellus *in Commentariis lit. T. fol. 276. & seqq.* & diximus *supra, num. 117.* Quod ad strictum erat, ut nec Vicarius Episcopi ex vi generalis commissionis postea concedere jus sepeliendi intra Ecclesiam, Capella Tolofana *decif. 97.* Penna *decif. 154. n. 4.* & de hac Consuetudine non admittendi in Ecclesia nisi corpora Episcoporum, Abbatum, vel Presbyterorum sanctitate fulgentium, vel personarum in Dignitate constitutarum, veluti Regum, & Imperatorum, vel similibus; de quibus præter *supra notata n. 93. & seqq.* extat Hostiensis locus *in summa, tit. de Cœmet. §. In quantum, num. 6.* quem sequitur Itala *d. 7. num. 0.* ubi notat de hac re extare apertissimum testimonium in Metropolitana Ecclesia Panormitana, cui hodie præest Illeutropolitanus & Excellentissimus D. D. Petrus Martinez Rubio, qui post Ecclesiæ Turolesis Decanatum, & Valentini Archiepiscopatus gubernationem per Vicarii Generalis munus, post Sardinie Insulæ visitationem, maxima cum laude à Rege nostro Catholico commissam & expeditam, post sacre Rotæ pro Aragonie Regno Auditoratus munus egregie fundum, ad Archiepiscopatum Panormitanum fuit: anno 1657. evectus, ipsique statim in ingressu totius illius molis magnæ à Rege nostro invictissimo Catholico Proregis munus commissum, & Status Consiliarius effectus est, atque in dies magis laudes ejus, magnificentia, liberalitate, cæterisque virtutibus augentur; & ad hanc digressione me maxima quæ viget inter nos amicitia necessitudo, tamque insignis Prælati merita impulerunt.

188 Hujus autem consuetudinis causa de facili invenitur, si in memoriam revocemus idè Catholicos in Cœmeteriis sepeliri, quia sicut ita ad Christianum pertinent gregem, qui proximior est Ecclesiæ, ita conveniens erant et eorum corpora in Cœmeteriis prope Ecclesiam requiescerent. Cum verò Episcopi fidelibus cæteris virtute antecellerent debeant, cum sint in statu perfectionis; meritò statutum fuit, ut ii, & cæteri Presbyteri, vel etiam Laici qui pari virtute commendantur, in Templis, quæ sunt Cœmeteriis præstantiora, præclariorum honoris prærogativa quiescant: nam pro laboribus multis, pro moribus castis, pro actionibus strenuis, celsioris loci præmium debetur: *cap. Abramar, 61. distin. 1. in nomine Domini, §. quoniam, Cod. de offic. Præfec. Prætor. l. Tyrone, c. de Tyrone, lib. 10.* Laur. Bel. *d. nu. 10.* quem rieu antiquitus cum Sacerdotibus antiquæ Legis aliquando servatum fuisse probant Epiphanius *lib. de Prophet. vita & interitu*, quem sequitur Belius *n. 15.* ubi ajunt, Zachariam Prophetam & Sacerdotem, S. Joannis Baptistæ parentem, in Templo conditum fuisse, eamque ob causam animadverti ibi fuisse miracula.

193 Cujus rei rationem reddit S. Ambrosius, qui dum transferret Corpora sanctorum Gervasii & Protasii, ita loquitur est: *Succedant vestime triumphales in locum ubi Christus hostia est: sed ille super Altare qui pro omnibus passus est, isti sub Altari qui illius sum redempti Passione: hunc ego locum prædestinaveram mihi; dignum est enim ut ibi requiescat Sacerdos ubi offerre consuevit.* Eamque rationem apertissime Arcadius Imperator assequutus fuit, quando Populo per lie-

teras conquerenti quod Clerici tumulassent in Ecclesia D. Epiphani Episcopum Cyprî; respondit; *non subici legibus humanis eum, qui quoad vixit supra leges humanas vixit: ac ob id æquum esse, ut in eorum earum Vitam in Ecclesia requiesceret.*

Verum postea honor iste sepulture intra Ecclesiam Episcopis, aliisque personis insignis sanctitatis deseri cepit: *d. c. nullus, 13. q. 2.* donec tandem Consuetudine effectum est, ut quod solis Episcopis & personis insignibus concedebatur, quibuscumque Clericis & Laicis indultum fuerit; ut in Ecclesia si vellet tumularentur: *c. nullus, 13. quæst. 2.* ubi *Glof. verb. fideles, c. Ecclesiam, de Consec. dist. 1. c. ex parte, cap. cum liberum, de sepult.* Plures apud Barbof. de univ. *Jure Ecclesie, lib. 2. c. 10. num. 8. & d. voto 103. nu. 29.* Penna *dec. 154. n. 2. & dec. 199. num. 5. & 6. secundum Lugdun. Impression.* Quod non sine ratione factum fuisse notavit Cenedo *d. Collect. 101.* quam tradunt communiter Doctores, & ferè sunt eadem quæ de sepultura in Cœmeteriis diximus, ut proximi videlicet ibi accedentes, sepulturam videntes preces ad Deum per eis effundant: *cap. cum gravia, 13. quæstion. 2.* & quia per sepulturam Martyrum & Sanctorum, quibus Ecclesia dicata est, commendatur: *cap. non estimemus, in fine, eadem Causa, & quæstione: vel quia minus ibi à Spiritibus immundis vexantur: ut per plures relatos à Barbof. d. c. 10. nu. 8.* constat. Sed de hac quæstione, & an iustus de causis fuerit hæc Consuetudo introducta; juxteque an permittatur? videndus Laur. Bel. *latè in d. can. nullus mortuus: tamen hodie non ita rigorosè judicandum est; ut supè declaravit Rota apud Pennam decif. 154. rationem reddens apud Cavaler. dec. 15. n. 1.* per hæc verba: *Licet enim illis primitivis temporibus non concederetur Laicis sepultura intra septa Ecclesie, ut optimè deducitur in decisione facta in Causa Pamplonen. Sepultura de Sparsa, 31. Maii 1591. coram R. P. Domino meo Decano; tamen eadem decisio admodum alter nunc esse receptam ex generali Consuetudine, & ille rigor fuit mitigatus, etiam quoad Laicos, maxime quando sunt alicuius considerationis: Glof. in cap. præcipiendum, vers. Expoliar. & in c. nullus, ver. fideles Laici, 13. q. 2.* Licet autem hodie omnium Corpora ex communi Consuetudine Republicæ Christianæ intra Ecclesiam indistinctè sepeliri possunt, quam consuetudinem approbavit Rota apud Pennam *dec. 199. secundum Lugdun. Impres. per tex. in c. cum gravia, cap. miles, 23. q. 5. c. Ecclesiam, de Consec. dist. 1.* Tamen hoc procedit ubi talis viget consuetudo: in Provinciis enim, 200 ubi non est admilla, nequaquam est tolerandum; sed consuetudo sepeliendi in Cœmeteriis est observanda: *juxta: tex. in d. c. præcipiendum, 13. q. 1.* Penna *d. decif. 154. nu. 3.* Quæ consuetudo adest in Diocesi Pamplonen. teste Rota apud Ludovil. *decif. 145. nu. 3.* & in Episcopatu Titulatoen. in toto Archidiaconatu de Calataudi, absque speciali licentia Vicarii Generalis nequaquam extra Cœmeterium possunt sepeliri.

Hæc autem prohibitio licet hodie quasi universali consuetudine abrogata sit, ut diximus; tamen non ita de facili admittitur si sepultura sita sit in Altari majori, ubi corpora sepeliri prohibentur; teste Ludovil. *decif. 145. nu. 3.* cujus reverentiæ, ut alia omittam, exemplum reperies apud illum admirandæ virtutis, & miraculorum gloria principem S. Gregorium Taumaturgum; de quo Surtius *to. 6. ad diem 17. Novembris*, à quo sumpsit Rubens *in discursu ad Scientiarum amatores*, quem ponit in principio *decisionum Recentiorum, tom. 3. p. 4. de anno 1624. n. 40.* ubi refert, adeo humilem fuisse, ut jussisset corpus suum sepeliri in loco Ecclesiæ ubi homines coacti essent transire, ut etiam post mortem omnium pedibus concalereat.

Unum tamen sciendum est; quod Fideles non obstant 203 supra dicta prohibitione, si eis ab Episcopo, vel Legato concessa fuerit aliqua sepultura, etiam in Presbyterio, manutendendi sunt: Rota apud Cavaler. *decif. 15. nu. 3.* Quod intelligendum est in Ecclesiis inferioribus, in quibus Episcopus, vel Legatus omnimodam exerceat jurisdictionem, ut *decifio supra dicta* loquitur, procedere; secus in Cathedralibus, quæ licet Episcopo subjiciantur, non tamen sine de-

sententia ad stipulatur praxis, de qua testatur in Hispania. Navar. de spoli. Cleric. dist. 5. §. 18. prope finem, ver. 2. Barb. in 257 Collect. ad Conc. d. c. 7. num. 24. & hoc dissimulari posse ajunt DD. etiam si sine Episcopi licentia fiat, dummodo ligna nec depicta, nec ullo signo Religionis insignita fuerint, ex quo cognosci possit illa pro Ecclesiis deservisse, ac promissa scandalum generetur.

258 Hanc autem sententiam limitare, nisi Cæmeterium esset consecratum eo modo quo consecratur Ecclesia: nam sicut Ecclesia consecrata destructa, pro rebus profanis non valet deservire, ita nec Cæmeterium; secus verò esset in Ecclesia, vel Cæmeterio benedicto tantum: nam ablata benedictione, & eoque profanato, pro rebus profanis accommodari potest.

259 Secundò, eandem limitare sententiam, si non solum in profanos, verum etiam in forditos converterentur usus: quod nequaquam liceret: ut docent Zetol. in praxi Episcopi. ver. visitatio, §. 6. ver. nonnum dubium, 1. p. & ita de clausula, sacram Congregationem testatur Zerola, quem sequitur Salgado de possess. Reg. 3. p. c. 5. num. 27. ad idem videndus Barb. in Collect. ad Conc. d. sess. 21. c. 7. num. 22. & in Rota decis. 707. n. 2. apud Farin. in posth. Si verò scire cupias de sacris vestibus, ornamentis, paramentis, & vasis, an in profanos usus converti possint? & omnia ad materiam hujus questionis pertinentia, latè vide Suarez in 3. p. tom. 3. q. 83. disp. 81. art. 3. sec. 8. per totam.

261 Dubitari præterea, utrum si Cæmeterium, quod Episcopi auctoritate designatum & benedictum est, augetur privata auctoritate, illa pars censetur benedicta, taliter quod ea gaudeat privilegiis Cæmeterii? In qua credo omnibus privilegiis gaudere: atque ideò nec excommunicatum posse sepeliri ibi, nec profanas actiones posse exerceri: nam eadem est ratio, idemque jus procedit de re aucta, ac de re principali: l. etiam, soluto matrim. latè post alios Gratian. regul. 302. Barbos. in rubr. solut. matrim. par. 3. num. 66. Unde oprime ad propositum Guillel. de Monte Laudano, quem refert Cardinalis in Clemen. 1. num. 11. de sepult. agens specificè de Claustro, docet, partem illam de novo additam Claustro Religiosorum, gaudere eodem privilegio sicut antiquam, & ita quotidie videmus practitari; ex Ceremoniali, & communi Doctorum sententia; Quod si Ecclesie aliqua pars addatur, quæ intra ipsam incorporaretur, non egere nova benedictione, nisi forma Ecclesie destructa fuerit: quod idem observatur in refectione paramentorum, Planete, Albæ, &c. ex communi Doctorum sententia, quam sequitur Diana resol. moral. par. 2. tract. 14. resol. 57. vers. finali.

262 Nec obstat contraria, quam tenent præter supra citatos Card. Anchar. & Ugolin. quos sequitur Barbos. in collect. ad rev. in d. c. Ad hoc, de privi. nu. 9. nam Regula de augmento quod sequitur naturam principalis, non intrat quando in augmento militat diversa ratio, quæ in hoc casu reperitur: cum Cæmeterium auctoritate Episcopi destinatum sit per benedictionem ad mortuorum corpora sepelienda, augmentum verò nequaquam. Cujus difficultatis facilis est solutio; nam æquè procedebat objectio in paramentis sacerdotilibus, quibus aliqua pars addebatur; & in Ecclesia: quæ tamen omnia & benedicta & religiosa fieri ex supradictis constat.

263 Major verò extat difficultas in resolvendo, an Cæmeterium Ecclesie exemptæ gaudeat exemptione, si intra septa Ecclesie, vel Monasterii edificatum non fuerit? Et non gaudere credo: ex doctrina Card. in Clemen. dudum, §. ab olim, num. 6. de sepult. & facit Rota decis. 6. de concess. benef. in nov.

267 Ut autem profanatio procedat, Episcopusque juste eam facere valeat, etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegatus, in vim Concilii, sess. 21. de refor. c. 7. Primò, citare debet Patres quibus præjudicium inferatur: quia licet dispositio Concilii loquatur in Ecclesia, atque procedit in Cæmeterio. Secundò, causa profanationis vera debet existere, & in actis probari. Tertio, in usus forditos non potest converti, vel profanos, juxta supradicta. Quattò, ad illius alienationem solemnitates Juris debent præcedere: prout

latè declarat Rota apud Farin. in posth. 1. p. dec. 707. per totam, imò causa verificata, datur appellatio; & plenè non confilio de justificatione, revocatur decretum: Seraphinus dec. 518. per totam.

Queritur præterea, an habens sepulturam in Cæmeterio, in ea parte que pro amplianda Ecclesia sumitur, & intra ipsam incorporatur, conservet idem jus: Et breviter respondeatur conservare; dummodo in ea nihil ædificet, quod turbationem divinorum Officiorum creare possit, vel deformitatem sive indecentiam præstare: quia cum sepulchrum à loco non fuerit motum, nequaquam amittit jus; sicut amittitur jus patronatus per destructionem Ecclesie, quod per novam ædificationem non reviviscit: ut optime declarat Rota in Pampilonen. sepulture, de Sparza, apud Pennam dec. 159. per totam, & dec. 213. secundum Lugdun. impressionem.

Si verò scire desideres quas actiones permittere, quas verò prohibere debeat Episcopus Cæmeteris, tam in fabrica, quam in conservatione, & circa omnia ad hanc materiam spectantia? vide sanctissimum decretum constitutionis Synodalis Panormitanæ, quod ad litteram ponit Marius Itala de immu. Eccles. d. lib. 1. c. 4. §. 7. n. 3. in quo capite, latè disputata in venies omnia, quæ circa Cæmeteriorum immunitatem desiderate poteris.

CAPUT XXVII.

De Hospitalibus Ecclesiarum Cathedralium.

SVM MARIVM.

Divites, & pauperes, quare Deus ponat in mundo, 1. Hospitalitas a quibus commendata, 2. 15-37. Præmia hospitalitatis à Deo largita, & seqq. Hospitalitas ratio insulae ad fidem convertit, 4. Hospitalitas ad plura remissivè, 6. laudes, 45. Hospitalitas munus proprium Episcopi, 7. 10. Episcopi, quare hospitales esse debeant, 8. 13. Clerici debent esse hospitales, & seqq. & quare, 13. Domus Episcopalis insinuat ut omnes singulari hospitalitate in ea recipiantur, 10. Reges & Principes hospitales esse convenit, 11. Hospitalitas Deo coniungit, 12. Hospitalitas signum Prædestinationis, 13. Deus quam hospitalitatem compendat, 14. Hospitalitas in omnes exercenda, 15. Hospitalitas juxta vires exercenda, 16. Hospitalitas sacra Mensa appellatur, 17. Hospitalitas quem Geniles exercere, 18. Hospitalitas preparat ad susceptionem divinæ gratiæ, 19. Bona temporalia multiplicat, 20. A malo temporalis servat, 21. Angelos recipit, 22. Apud Barbaras Nationes etiam commendatur, 23. Deum meretur recipere, & quomodo, 24. Loh primus hospitalitatem exercuit, 25. Hospes, qui dicitur, 26. Hospitalitas quantum Deo nos coniungat, 27. 34. Hospitalitas a principio Christianitatis in communi servabatur, 28. Nullares convenientior Christiano quam misericordia in pauperes, 29. Apostolorum misericordia in pauperes, quanta, 30. 47. Ministri Altaris quare bona non habebant, 31. Bona Ecclesie inter Episcopos & Clerum divisa, & quomodo, 32. & seqq. Pauperibus qua pars honorum Ecclesie attributa, 33. Fabrica que pars attributa honorum Ecclesie, ibid. Misericordia in pauperes plura exempla, 34. Fructus hospitalitatis, & præmia, 35. Bona in particulari quando Clerici habere ceperunt, 36. Cura hospitalitatis Ecclesiarum Cathedralium qualis debet esse, & pauperum, 37. Hospitalitatem despicientibus excommunicantur, 38. Orphanotrophia quis instituerit, 39. Hospitalitas ad officia pietatis pertinet, 40.

Hospitalales debent esse Clerici beneficiati ex debito necessitatis, ibid. Ex quibus bonis hospitalitas exercenda, 41. Servitoribus hospitalis prius solvendum, 42. Prius item reparanda Ecclesia, ibid. Pauperibus quando ante omnia in hospitalitate subveniendum sit, 43. Ecclesia quo casu teneatur vendere bona pro alendis pauperibus, ibid. Obligatio hospitalitatis remissivè, 44. In hospitalibus in hac vita denegabitur Sanctorum hospitium in æterna, 45. Sacerdos debet esse hospitalis, 46. Sacerdos prius debet a se exigere quod alius imperat, 47. Episcopus prius debet facere, quod postea ab alio requirit, 48. & seqq. Domus Clerici pauperibus debet esse communis, & quare, 49. Agapes, sive convivia pauperum quare introducta, 50. Quando introducta, ibid. Convivia in funeribus, 51. In Hispania usitata, ibid. Convivia que prohibita, 52. Qua reprehensibilia, 53. Convivia pauperum, sive Agapes hæc gratissima Deo, 54. Pauperum convivorium in funeribus antiquitas, 55. S. Clemens instituit portionem dandam Clericis in funeribus, 56. Agape in funeribus non despicienda, idest convivia pauperum, 57. S. Gregorius Papa Agapas pauperum approbavit: & de premio illarum, 58. Eminenti Card. Sandoval Archiepiscopus Toletanus laudatur, 59. Convivia pauperum, sive Agape laudantur, 60. Agape idem quod dilectio: ibid. & 61. Conare simul & comedere consueverant Christiani, & quare, 62. 71. Fideles olim qua hora reficiebantur, remissivè, 63. Agape, sive convivia pauperum commendata à sancti Patribus, 64. Agaparium origo, 65. Quomodo illis utebantur Judæi, ibid. Hospitalium quid eras antiquius, 66. Agape quare prohibita, 67. & seqq. Convivia hodie quare prohibentur in Ecclesia, 68. Sancto Ambrosio Agaparium consuetudo displicuit, 69. In Ecclesia non commendandum, ibid. Sanctus Gregorius Anglis convivia prope Ecclesiam permisit, 70. Christiani primitivi postquam sacram Communionem sumpsissent, cibo corporali in Ecclesia reficiebantur, 71. Quare hæc consuetudo ablata, 72. Hospites quo in loco in gentilibus atreficiebantur, 73. Locum refectiois Hospitalis Gentiles nuncupabant, 74. Hospitalia quare introducta, 75. & seqq. Hospitalium varia nomina, 76. & quis ea instituerit, 81. Xenodochium unde dicitur, 77. Plura pietatis officia, propter peccata que occasione illorum fiebant, prohibita, 78. Permolitiones ideo prohibita in Ecclesia, ibid. Hospitalium materiam qui perturbavit, 79. Orphanotrophia quis primus instituit, 80. Hospitalia generalia quis instituit, 81. Fabiola ob adultarium à viro dimissa alteri misit: & latius historia refertur, ibid. Hospitalia fuerunt in Lege veteri, 82. Vxor Loh in statum alis versa, quia Angelis hospitalitatem & saltem negavit, 83. Bonorum Ecclesiasticorum divisio quo tempore & in quot partes facta, 84. Hospitalia Ecclesiarum Cathedralium quo tempore inceperunt, 85. Diaconia quid sit, 76. Diaconia idem quod Hospitalia, ibid. Diaconi idem quod Ministri hospitalis sive servitores nuncupantur, 87. Diaconi curam pauperum habebant, ibid. Hospitalia Ecclesie CesarAugustane laudatur, 88. Paulus Iovius Episcopus Nucernus Hospitalia magnum prope

Ecclesiam suam Cathedralium extruxit, 89. Hospites quot recipiendi, 90. Sine hospitalibus non esse vivendum, ibid. Peregrini omnibus preferendi in hospitalitate, 91. Qui recipiendi, & quomodo: 91. 113. & seqq. Laudabilis consuetudo quod externi non indigeant: 93. Hospitalia Generale CesarAugustane omnes recipit, 94. Excommunicare potest Episcopus Clericos hospitalitatem non solventes, vel non servantes: ubi adducitur exemplum, 95. Hospites, qui recipiendi, qui respuendi, 96. Ad hospitalitatem qui possunt cogi, 97. Hospitalium privilegia plura enumerantur, 98. & seqq. Inter pietas causas recensentur, ibid. Donatio ipsi facta insinuatione non indiget, 99. Milites tanquam tales non sunt recipiendi in hospitali, sed tanquam peregrini, 100. Clerici, & eorum mancipia, ab onere hospitalium militum liberantur, ibid. Hospitalia Cathedralium gaudet immunitate, 101. Hospitalia gaudet immunitate, ibid. Domus non possit nisi hospitali, 102. Hospitalia erigendum habet privilegia eo modo quo Ecclesia erigenda, 103. Hospitalia gaudet omnibus privilegiis Ecclesie, 104. Eius bona alienari non possunt, 105. Gaudet privilegio restitutionis in integrum, 106. Ex eius bonis non debentur abelli, 107. 112. Nec detrahatur Falcidia, vel Trebellianica, 108. Privilegia piorum locorum enumerantur, 109. Hospitalia gaudet privilegio fori, 110. De Hospitali eodem modo ac de Ecclesia iudicatur, 111. Servientes in hospitalibus gaudet immunitate, 112. Peregrini quomodo recipiendi in hospitali, 113. & seqq. Eleemosyna omnibus largienda fieri potest, 114. Si pro omnibus non sufficiat, ordo charitatis servandus: 115. Ecclesia Romana omnibus peregrinis hospitalitatem exhibet, 116. Aliquos recipere, & alios respuere recipiendos, an liceat? 117. Misericabilior & minor recipiendus est peregrinus, ubi omnes admitti non possunt: & quare? 118. Cum benignitate suscipiendi sunt peregrini, 119. Supplicia varia eaque gravissima & iram Dei promoverunt Aegyptii, & alii, quia cum benignitate non receperunt peregrinos, 120. Nationes inhospitaliter referuntur, 121. Hospitalitas domus Dei etiam Gentiles indicabant, 122. Peregrini sunt requirendi in hospitalibus, 123. Solidaritas del refugio qua pietate pauperes querat, 124. Quando & quo in instituta fuerit, 125. D. Fr. Franciscus Ximenez de Cisneros Cardinalis & Archiepiscopus Toletanus laudatur, ibid. Ministri hospitalis quales esse debent, 126. Quid observare debent, ibid. Omnes pauperes pie debent inquirere, 127. Hospitalis dispositio ad Episcopum spectat, 128. Episcopus circa administrationem hospitalis habet intentionem fundatam à Jure, 129. An idem procedat in hospitalibus auctoritate Episcopi non fundatis, 130. An possit Episcopus procedere in hospitalibus, exemptis, 131. Episcopus solus non procedit in hospitalibus Cathedralibus, sed Admittit secum assumit, 132. Nec etiam visitat sine Admittit, 133. Nec committat unum opus pium in aliud absque Admittit, 134. Beneficia unita Hospitali Seminario contribuere tenentur, 135. Deservientibus peregrinis quid faciendum de bonis, 136. Hospitalarii dignitas Cathedralium, & exempli, 137. Hospitalia quando beneficiis Ecclesiasticum, 138. In Hospitali lites simoniae admitti potest, & cetera que in veteris beneficiis committuntur, 139. Possunt resignari & permutari, ibid. Auctoritas Episcopi in predictis resignationibus requiritur, 140. Hospitalia veniunt in reservationibus beneficiorum, 141. Inducunt incompatibilitatem, ibid. Secus est in hospitalibus amovibilibus, 142.